

დროება

რედაქცია
 სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, პირველი კლასიკური გიმნაზიის უკან.
 ხელის-მოწერა, მიიღება თბილისში «დროების» რედაქციაში, ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: В. Тифлис, 1-я редакция «Дროება»
 «დროების» ფასი
 მთელის წლისა . . . 9 მან. სამის თვისა . . . 3 მან.
 ექვსის თვისა . . . 5 მან. ერთის თვისა . . . 1 მან.

ფასი განსხვავებისა
 სტრუქტურა რვა კაპ. განცხადება მწიფდება მწიფდეს რუსულს და სხვა ენებზედ.
 თუ საქართვებამთავრებულს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდავლ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბუნებს ავტორს.
 წაღვე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი

მიიღება ხელის მოწერა
 მომავალს 1884 წლისათვის გახეთს
დროებაზედ
 (წელიწადი მეცხრამეტე)
 თაილსში, «დროების» რედაქციის კანტორაში, სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, პირველი კლასიკური გიმნაზიის უკან.
 თაილსში, ვანო როსტომაშვილთან.
 ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში, ბუღვართან.
 ბათუმში, წერა-კითხვის სკოლის მასწავლებელ მ. ი. ნათაძესთან.
 გორში, საზოგადოების დეპოში, ადამო თუთაევთან.
 ქალაქს გარეშე მცხოვრებთა ამ ადრესით უნდა დაიბარონ გაზეთი: В. Тифлис, 1-я редакция «Дროება».

წლით (12 თვით) — — 9 მან.	6 თვით — — 5 მან.
11 თვით — — 8 მან. და 50 კ.	5 თვით — — 4 მან. და 50 კ.
10 თვით — — 8 მან.	4 თვით — — 4 მან.
9 თვით — — 7 მან. და 50 კ.	3 თვით — — 3 მან.
8 თვით — — 7 მან.	2 თვით — — 2 მან.
7 თვით — — 6 მან.	1 თვით — — 1 მან.
სოფლის მასწავლებელთათვის წლით—7 მან., 6 თვით—4 მან., 3 თვით—2 მან.	

ხვედრი ფული ხელის-მომწერმა გაზეთის დაბარებისათვის უნდა გამოგზავნოს რედაქციაში.

რას მოველით ახალი რუსული
გაზეთისათვის
 თბილისი, 18 ლექსებს.
 ახალი წელიწადი საჩუქრად გვიძღვნის რუსულს კაპეტს «ახალ მიმოხილვას»; ამისათვისაც მადლობა უნდა შევუწიროთ ამ წელს, რადგან ადვილად შესაძლებელია, რომ მისგან სხვა სიკეთე არა გამოვლენდეს-რა; მით უფრო სიამოვნებით უნდა მივეგებოთ ახალს გაზეთს, თუ რომ იგი გაამართლებს ჩვენს იმედებს და რიგინად შეასრულებს თვის მოვალეობას. ჩვენ მოუთმენლად მოველით «ახალ მიმოხილვას» დაბადებას, რადგანაც ჩვენში ადგილობრივს რუსულს მწერლობას განსაკუთრებით მნიშვნელობა აქვს; ეს გარემოება სრულიად დამოკიდებულია ჩვენს საკუთარს მდგომარეობაზე, რომელიც ფრიად საჭიროდ ჰხდის ჩვენში სინიღისიერს ადგილობრივს რუსულს მწერლობას. მართლაც, ისეთს მდგომარეობაში ვართ, როცა მწერლობა ერთადერთი საშუალებაა საზოგადოებრივ წარმატებისა და გამოფინების; გარდა ამისა მწერლობას მოვალეობად უნდა დავსდეთ ჩვენი ქვეყნის გამოკლევით, შესწავლა და გაცნობა უმაღლესი წრებისათვის, რომლებზედაც ხშირად დამოკიდებულია ქვეყნის სიღირსი და კარგი საკუთარი

ჩვენი მწერლობა ბევრის მხრით ხელმოკლეა ამ საქმისათვის; პირველი ისა, რომ ჩვენს მწერლობას გასაღები აქვს, და ისიც მცირე, ისევე ჩვენს ქვეყანაში და ჩვენთა თანამემამულეთა შორის, რომელთაც ისე არა ეკითხებათ რა ჩვენი ქვეყნის ბედისა, როგორც ჩინეთის იმპერიისა. ბარდა ამისა, ჩვენს მწერლობას უნდა ღვთაურად არა აქვს ის მნიშვნელობა, რომელიც მას უნდა ჰქონდეს, როგორც ქვეყნის აზრის და გრძობის გამომთქმელს; ეს ასეც რომ არ იყოს ჩვენს, მწერლობას და ენას კრიკაში ჩასდგომიან ზოგიერთი გარეშე გარემოებანი.
 მწერლობას შეუძლიან გამოაშუქარაოს ისეთი რამე, რაცა, შეიძლება, თუ არ მწერლობის შემწეობით, სამუდამოდ დამარხული დარჩენილიყო. ჩვენ შეგვეძლო ჩვენი აზრი დაგვემტკიცებინა მრავალი ფაქტებით მწერლობის ისტორიიდან; ეს ფაქტები ნათლად გვიჩვენებდენ, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მწერლობას ქვეყნისა და ხალხისათვის; მაგრამ ამას საჭიროდ არა ვსთვლით, რადგანაც ჩვენი აზრი ერთობ ნათელი და მართლია. ახალია, რომ პატიოსანს მწერლობას შეუძლიან შეიმუშაოს საზოგადოებრივი; ეს გარემოება არის უმთავრესი საფუძველი ქვეყნის წარმატებისა.
 ჩვენი მშობლიური მწერლობა შე-

ქენა ანასტასია ლუარსაბის ასული, ანა მატატეს ასული და გენერალ-ლეიტენანტი თავადი ივანე შივის-ძე ამილახვარი გულითადს მწუხარებით აცნობებენ პირველი თავის შვილის, მეორე თავის ქმრის და მესამე თავის ძმის თავადი მიხეილ გივის-ძის ამილახვრის გარდაცვალებას 15 ლექსებერს ს. შალას, და სთხოვენ ნათესაებს, ნაცნობებს და მეგობრებს მობძანდნ განსვენებულს ცხედრის გამოსასვენებლად ს. შალიდამ სამთავისის სობორში, 19 ამ თვეს, ორშაბათს, დილის 11 საათზე. (2-2)

«დროების» ჭელტონი, 18 ლექსებ.

* * *

ზამთრისა დილას მოწმენდილს ცაზე
 მზე ამობრწყინდა...
 დაღონებული გული ერთ წამზე
 მე გამიცოცხლდა:
 ჩემს თანჯარასთან ვარდისა ჯაგზე
 ჩიტი შემოვდა,
 საამოდ, ტყვილად, ფრთოსანთ ენაზე
 ის ტიტინობდა...
 მიფიქრე: «მისწვდი მე ნეტარს გრძობას
 აგრე უფროად...
 რაღად ვსწირავდი მის გამოცნობას
 ჩემთ ფიქრთა მარად?...»
 მაგრამ... უხთალი ჩიტი გაუჩინდა,
 მესწვდა გალობა...
 ჩემს ნათელს გულში ისე დაბინდდა,
 მიგრძენ ობლობა...
 ცას მოწმენდილსა ღრუბლის ზეწარის
 მსწრაფლ გარდეთარა
 და ამოიქრა სასტიკი ქარი,
 თიფლი მოჰყარა...
 ზამიქრა შეება, როგორც სიზმარი
 და როგორც ელვა.
 მეწვია ისე ძველი სტუმარი—
 მთავული სედა...
 ჩემს მეგობარსა მივეცი ხელი
 და გაუღიმე...
 «შენ მიჩვენინარ მარად უცვლელი,
 შთარის მას მე,—
 «აღარ მწამს ბედის პირიანობა,
 მისი ვარსკლავი:
 «ღღეს უნდა — ბედნიერება
 ხელ კი არს სევი!...»

აქ მომავლდა ჩემის...
 მარდასავალი
 და ცხარის ცრემლით მწუხარებისა
 ამეცა თვალში!...
 დამ. გრემელი.

კვირის საუბარი

«კაის მიქმელს კი გამგონეც უნდაო.—
 «ჩიტი მოკლა ხველამაო, შაშვი—თავისენამაო.—საშუალება წიგნების გავრცელებისა ჩვენში.—მამასხლისი დალაქი შვილი სისხლს უშვებს გლეხებს.—18 მოსწავლე და 270 მანათი.—«შავი ქვა», მიქცეული შორანელებზედ.—დალოცვილი ბათონი და გორი.»

მერ იქნა, ვერ ვასწავლეთ ჩვენ კორესპონდენტებს, რომ ცოტა სამხიარულია, სათამაშო, გულის გასაყოფი რამ ცნობები მოგწერონ ხოლმე. ამდგარან, მამა ცხონებულები, და იმდურებიან, რაც ძალი მალონე აქვთ: ესა და ეს მოხელე გროზდ არა ღირსია (ზოგჯერ იმათ სახელების გამოძიკლავებასაც კი ჰბედავენ!); ესა და ეს შემოღებული (მერე ვისგან-და!) საშუალება მეტად მანებელიაო; ამა და ამ ადგილას ხალხი დიდ შევიწროებაში იმყოფებაო; აგერა იქ ხომ სულ ტყავი სძვრებათ საწყალ, «უფრო» მცხოვრებებსაო,—და კიდევ, ვინ იცის, რას არ ამბობენ!...
 ამერთო ჩემო, რით ვერ გაიგეს, რომ ყოველივე ესე და ბევრიც სხვა

სწორედ ისე უნდა ხდებოდეს ჩვენს ცხოვრებაში, როგორცა ჰხდება დღეს! არა, უკაცრად, ეს კიდევ სუსტად არის ნათქვამი. მარტო ისე კი არა, სადაც შესაძლებელია, უნდა იმატონ, იბარტყონ ამ გვარ მოვლენათა და არას გზით კი არ უნდა იკლონ; მათი გავლენა დღით-დღე უნდა იზრდებოდეს, იგინი უნდა მოქმედებდენ უფრო მედგრად, მძლავრად და უხვად.
 მა უბრალო და აშკარა ჭეშმარიტება ვერ გუთვებინეთ ჩვენს კორესპონდენტებს. აქამდის იმათ არ იციან, რომ დღეს ჩვენ მოვალენი ვართ ავიღოთ ხელი ყველა იმაზედ, რასაც კი სამუდამო ადვილი უნდა ექროს ჩვენს ცხოვრებაში და მიმდინარეობდეს შეუშლილად, დინჯად, ამაყად. აქ ყველასთვის ცხადია, რომ, რაკი ჩვენი ლაპარაკი აშკარადა ჰგავს «კედელზე ცერკვის შეყრას», რაკი «ძალის კუდი მარტო სამარეში გასწორდება»,—ამიტომ ვისარგებლოთ იმითი, რასაც შევსწვდებით და რაც აამებს ჩვენს გულის შემატკივარსაც. ან ვის არ იამება კი ამის შეტყობა! მის არ უნდა, რომ მისი მოსაუბრე იყოს მხიარული, შუბლ-გაშლილი, მოლიმარე, დარღმინდი ვინმე, და არა რაღაც შუბლ-მოქრულული, დარღიანი, მხამიანი, ბრაზიანი, ზოგჯერ თითქმის მატრალიცი!
 ეს ყველამ იცის, ჩვენი კორესპონდენტების გარდა. მითხელა და ორჯელ რომ გვეთქვას, კიდევ ჰო; მაგრამ რას იტყვი, რომ ჩვენი სალა-

პარაკო სულ ეს არის! ტყუილად კი არ ყოფილა ნათქვამი—კაის მიქმელს, კი გამგონეც უნდაო...
 * * *

მერე ისიც ხომ აშკარაა, რომ ამასთანა წაწერები თუ ურახუნებენ ვისმეს თავში, ისე თითონ დამწერებებს და ხან საწყალი რედაქციის ჯიბესაც კი შეგებრტყენ ხოლმე. მარტო კიდევ, რომ აქამდის ჯერ ჩვენი გაზეთის რედაქტორების შურგებიც არ გამხდარან მსხვერპლად ჯდომისა იმ ფრიად ნეტარ ადგილებში, სადაც იზრდება ხე კეთილისა და ბოროტისა.
 მსაო, ჩემი პატიოსანი სახელი შერყეულია თქვენ გაზეთშიაო, აღარ გვეცხოვრებაო, ტყუილ-უბრალოდ დამასხეს თავზედ ლაფი, დაგვისენით ამ საზიზარო დიფომაციებისაგანაო — გაიძახიან საბრალონი, ვინც კი ჩავარდნიან ხელში წინდაუხედავს კორესპონდენტს და რომელნიც ასრულებენ მხოლოდ იმ სტიქიურ დაინიშნულებას, რაც მათთვის მიუღწევიათ გამამწესებლებს.
 მისი გული არ აღუდდება ამისთანა სამართლიან ჩივილზედ, ვინ არ დაიცავს ადამიანის პატიოსნებას, რომელიც სრულებით არ არის საეჭვო, თქვენმა მზემ! ან ვინ იქნება ისეთი ხეპრე, რომ გაამტყუნოს ლაფ-დასხმული უმანკოება, უკეთუ ამ უკანასკნელმა თავისი ვაჟ-კაცობით, თავისი მკლავით, თავისი მარჯვენით, რომელიც ზოგჯერ შეიარაღებულია

ძლები-და-გვარად ასრულებს იმ და-ნიშნულებას, რომელსაც ჩვენ მოვა-ლეობად ვსდებთ მას; მაგრამ მას, სა-მწუხაროდ, შორისხელი ვერ მიუწვდება და მოღვეწეობისათვის ჯერ მკარგ აპა-რებს სჯერდება.

ჩვენი ქართველი საზოგადოების გრძობა-გონების წემუშაება, ნამდ-ვილი აზრების გაერცლება საზოგა-დობაში შესახებ ქვეყნის და ხალხის მოთხოვნაზე და საჭიროებთა სრულიად ეკუთვნის ჩვენს მშობლი-ურს ძმურლობას, მაგრამ, გარდა ამ დანიშნულებისა, ადგილობრივს მწერ-ლობას, როგორცა ეთქვით, მეორე დიდ-მნიშვნელობიანი მოვალეობა აწევს ქვეყნის წინაშე, რომლის შესრუ-ლება ჯერ-ჯერობით მეტადან მხო-ლოდ ადგილობრივ რუსულ მწერ-ლობას, რომელსაც მომეტებული გა-საყალი აქვს რუსეთში და, რასაკვირ-ველია, ღონისძიებაცა აქვს გააცნოს რუსეთის მწერლობას ჩვენი თა-გადა-საყალი.

წარსულს წლებში ჩვენ გვქონია სინდისიერი და პატროსანი მწერლო-ბა, რომელიც დადაც რიგინად ას-რულებდა საკუთარს მოვალეობას, და, მართალიც უნდა ეთქვას, თვისი არ-სებობის მოკლე ხნის შესაფერად კარგი სამსახური გაგვიწია, მაგრამ, დრო და ვითარებისა გამო, იმ მწერ-ლობას ბოლო მოვლო და მოც-დანი დარჩა, — ვის? ვაზეთს «ძე-კახს», რომლისთვისაც არ არსებობს არც ლიტერატურული პროგრამა, არც არაერთი მოვალეობა, არც

მოზღილი კეტით, — შო, რომ თავისი მარჯვენით დაიკვას თავისი სახელი! ასეთ ვაჟ-კაცს ყოველი ქართველი კაცი «ბარაქლას» ეტყვის.

ამიტომ, ბარაქლა ბ. ლ — ოვს, სიღნაღს ბედნიერებას და ბედნიერ ადვკატს, რომელმაც შარშან გაი-ლაშქრა გლეხის შირიანაშვილის სახ-ლობაზე და წელს კი, როგორცა გვეწერენ, გაიწვინდა ხოლმე კო-რესპონდენტებზედ. ნაკლები «ბარა-ქალის» ღირსი არ განლაგეს აგრეთ-ვე ერთი ვაჟ-კაცი, რომელიც ასე უსაფუძვლოდ ჩაურია ჩვენმა რედაქ-ციამ «ქვე მძრომელ გმირთა» რაზმ-ში, და რომელიც მეტად მოწადინე-ბულია გაიგოს, თუ ვინ ამოფარებუ-ლა ბ. ჩხრეკიაშვილის სახელს უკან და სწერს უსიამოვნო რაღაცაებს. უნდა შეიტყოს, ბ. მსტატე ლამბა-შიძე ხომ არა ბძანდება ეგ ვიღაც ჩხრეკიაშვილითა. ღიღი გუო-ქვიადა კი არის რედაქციის მხრით, რომ ასეთ პატივსაცემ წადილს არ უსრუ-ლებს იმ ღირსეულ კაცსა და არ ატყობინებს კორესპონდენტის სა-ხელს...

ბრა, სხვა ღონისძიება აღარა არის-რა, უნდა ვუჩიოთ საცოდავ თა-ვლაფიანებს, რომ იმათ გადაიღონ მისაბაძვი და მოსაწონი საქციელი ბ. ჩხრეკისა, რომელსაც შარშან ხელ-ში დარჩა ერთი ვიგება ბურჯულა წყერი ჩვენი ვაზეთის კორესპონდენ-ტისა, და აგრეთვე უშუალო გმირე-ბის მოქმედება, რომელსაც ეხლა-ხან სწერდა ბაქოს ვაზეთი «მასია». მა მოქმედება ის განლაგით, რომ «მასიას» კორესპონდენტს თოფ-ია-რალით დასდევნა, მოსაკლავად გა-

არაერთი დედა-აზრები და არც ის ქვეყანა, რომელშიაც თვითონვე მოქ-მედობს. ჩვენს დარღიანს დროში «ძეკახი» წარმოადგენს უღარდელს საკითხავს, რაიცა შეადგენს უფარს საშუალებას საზოგადოების თვალების ახვევისათვის და ქვეყნის მოთხოვნი-ლებათა და საჭიროებათა ჩსაფუჩე-ჩებლად. «ძეკახისათვის» სრულიად არ არსებობენ არც ადგილობრივი მოთხოვნილებანი, არც საზოგადოე-ბა, არც მწერლობა; «ძეკახი» ისე მოქმედობს, თითქო სადმე უპერო-სიერცეში მოქმდობდეს, და არა ქვეყანაში, რომელსაც მრავალი მო-თხოვნილება აქვს.

შემოდ ნათქვამიდან ცხადია, რომ პატროსანს მწერლობას უნდა ჰქონ-დეს მეომარი ხასიათი, და მეომრობა შეადგენდეს მის წარმატების პირობას. «ძეკახი» მოკლებულია ამ უმთავრეს თვისებას; აბა, ვინ შესწამებს ლაზარს მამაცობას! მამაცობა, მეომრობა და სხვა ამ გვარი თვისებანი «ძეკახისა-თვის» ერთობ მიუწვდენელი საქმეა, და მათ ნუ მოვთხოვთ «ძეკახსა»; მაგრამ ჩვენ სრული უფლება გვაქვს მოვთხოვოთ მას უბრალო სინდისი-ერობა შესახებ ჩვენის მწერლობისა და ქვეყნის მოთხოვნილებათა; ეს მიმე-ტვირთს არ შეადგენდა ვაზეთისათვის. მკითხველი დაგვეთანხმება, რომ ად-გილობრივი რუსული მწერლობის უმთავრესი წარმომადგენელი ვერაფე-რი წარმომადგენელი ყოფილა და ჩვენ მოკლებულნი ვართ რიგინს რუსულს მწერლობას; ამიტომაც დი-

დუღვიათ იმისი მოუსვენარი თავი და იერიშითაც კი მისულან იმის სად-გურზედ. მეტი გზა აღარ არის. მის ემეტება კაცი სასიკვდილოდ, მაგრამ რასა იქ, როდესაც გაგიწყდება ჩარა! ზიხარ შენთვის, აღსრულებ შენს მოვალეობას ხალხისადმი, იღებ, რაც ასაღებია, სცნობობ ბედნიერი, მო-სვენებული, ხალხის მომადგარს გან-გებ, ღირსეულს დანიშნულებას ამ-ლევე მას, ერთი სიტყვით, სცდილობ კაცი. უცებ გამოტყვერა ვიღაც თავი-დამ ხელაღებული და შეგირყია მრავ-ალი წლების ნაჩეკი ბედნიერება, ნე-ტარი მყუდროება და ჩაუგლო შენ-ზედ მთავრობას ცული გული, აღე-ბინა ალლო. მოდი და ნუ ვასკდები ზედ შუაზე! ასეთ დროს, განა შეგიძ-ლიან შეიმადგრო თავი! როცა ჩარა გაგიწყდება, იქ აღარავის დაინდობ. ამიტომ, ან თავისთინა ბძანდებოდენ ვიღაც მოუსვენარი კორესპონდენტი-ბი არიან, ან არა და გაგცენ პასუხი თავიანთ ზურგით. იმათზედ ყველანი იტყვიან — ჩიტი მოკლა ხველამო, შაში თავის ენამო, და შენ კი ყოველი პატროსანი კაცი გავამართ-ლებს...

* *

და იმ დროს, როცა ღონისძიება თა-ვითი დახარკის დაბეჭდილმა სიტყვამ თითონ მწერლებსაც და იმ-თაც, ვი-ზედაც იწერება, აი, სწორედ ამისთა-ნა დროს ამაღლეს ხმა წერა-კითხვის გაერცლებაზედ ჩერის ქვეყანაში. ბა-აგრცელეთ, დიახ! ჯერ იმათგან ხომ ბერი საკეთე გვაყრია, ვისაც ვაღუ-ღეთ, და ახლა ევება კადეე სხვებიც გამოიწვიოთ ასპარეზზედ! გამოტყვე-

დის საიმოვნებით უნდა მოველოდეთ «ახალს მიმოხილვას», რომელიც, იმედი უნდა ვიქონიოთ, არ დაადგე-ბა «ძეკახისაგან» გატყვეილს გზას. იმედი უნდა ვიქონიოთ იმაზედაც, რომ ვაზეთი «ახალი მიმოხილა» დაიმსახურებს საზოგადოების საუკე-თესო ნაწილის თანაგრძობას და ყურადღებას. ჩვენს იმედებს კიდევ უფრო ფრთებს ასხამს ვაზეთის თან-მშრომელთა სახელები, რომელთა შორის მოიხილებიან უკვე ცნობილ-ნი საზოგადოებისაგან, როგორც პა-ტიოსანი და ნიჭიერი მოღვაწენი მწერ-ლობის ასპარეზზე.

შინაური ძროსნიკა

ბოზის ღამის რაინდებ, სახ-ლებისა და ადამიანების ცარცისაგან რომ მოღალატულან, ეკლესიებისათვის მიუყვიათ ხელი. ამ თორმეტის დღის წინად გაუქურდათ სამებარს ეკლესია, რომელიც ხალხის შემწეობით ახლად გადაკეთდა და ახალი ნივთებიც შეი-ძინა. რაც კი რამ ჰქონია ეკლესიას, ოქროს თუ ვერცხლის ნივთები, ყო-ველისფერი წაულიათ, ასე რომ მღე-დელი იძულებული ყოფილა ბარძიმი სხვაგან ეთხოვა და ისე ეწია. ბაწყდა ილაჯი ამ ყაჩაღებისაგანაო, გვეწერენ ბოზიდან. აქამდის კალიას ვუჩიოდით, მაგრამ კალია მარტო საზღოს გვართ-მევდა და ეს ყაჩაღები კი საზღოსაც გვართმევდნ და დასახოცავ-თაც არა გვზოგავენო. ამდენი უწესობა არ

ბიან ზოგიერთი «არა მკითხე-მიამ-ბებები» და საქვეყნოთა ღალატებენ — არა ეს საშუალება უნდა ვიხმაროთ, არა ისაო, რომ უფრო ბერი კით-ხულობდეს წიგნებსაო. ხან რას ურ-ჩევენ ქართულს «წერა-კითხვის გა-მავრცელებელ საზოგადოებას», ხან რასა. პიღვე კარგია, რომ ჩვენს «სა-ზოგადოებას» ასრე დარბაისლურად მოუყრუებია სმენა, არის ერთ გან-ცხრომაში და ფუნებზედა ჰკილია ქვეყ-ნის ყატყატი, თორემ რა გვეშეველე-ბოდა, ღმერთო ჩემო! თითონ ჩვენი ვაზეთიც რომ მკითხველთა გამრავ-ლების მადანედ მოვიდა! მს კი სულ ყმაწვილობაა. ამოდენა ხალხში ჯერ მეთათე ნაწილი არა კითხულობს ქართულ ნაწერებსა, მათში მეოცედს არ ეყურება წაკითხულის აზრი, — კიდევ ფუნებს დაკვირვებულებენ, თუ ცოტა დაუკრფელში გადავედით, და მკითხველების რიცხემა რომ იმატოს, მაშინ განა მოიპოვება-ლა ისეთი სა-განი, რომელზედაც შესაძლო გან-დეს.

«СМѢТЬ СВОЕ СУЖДЕНИЕ ИМѢТЬ».

ბრიბოდოვის თქმისა არ იყოს?! და-ვიწყებია ვაზეთს ეს მოსაზრება, თო-რემ განა ურჩევდა ხსენებულ «საზო-გადოებას», რომ მან გამოიბერტყოს ყური, ცოტა შეხალისიანდეს საქმე-ში, მოიპოვოს პროვინციებში მომ-ქმედი და მოღვაწე პირნი, განადო-იგინი თავის აგენტებთ, გამართვის ნოს მარჯვე ადგილებში პატარა-პატა-რა ბიბლიოთეკები და ამით გაუადვი-ლოს ხალხს წიგნების მოპოვება! «ღრეობა» თითქმის იქამდის მივიდა, რომ ქართულ წიგნებს ენის ჩადგმა-

მოხდებოდა, თუ რომ ხშირად ყაჩა-ულებად დანიშნულნი წინააღმდეგ-ბისა არ უწევდნენ ქვეყნის მკაცრ-მაგალითი ვიცით, რომ ყაჩაულებს თითონვე კავარცხოთ ხალხი და სა-სამართლოს განკარგულებით საპა-ტიმრო როტაში გაგზავნილიყენ ე-ნო. შოკო არ იქნებოდაო, რომ ბ. მაზრის უფროსს, რომელიც ისეთი ენერგიით მოქმედობს სოფლებ-ში, ბოზისთვისაც ეშველა რამეო.

ახლად გამოსულს «მწეყმის» დეკემბრის ნომერში შემდეგს ამბებსა ვკითხულობთ:

იმერეთის ეპისკოპოსის ბაბრიელის იუბილერს დღესასწაულობა გადიდა 9 მაისისათვის მომთაყმის წლისა.

რუსეთის ელჩის მსმალეთის კარის წინაშე წელიღეს გამოუკვლევი რუ-სისა და ქართველი ბერების გადაკი-ლების მიზეზი ბერძნის ბერებთან და ამ უკანასკნელთაგან შევიწროების ამბავი, განსაკუთრებით ქართველი ბე-რებისა. იმპერატორს მიუქცევია ყუ-რადლება ჩვენი ბერების ვაჭირვებულ მდგომარეობისათვის და ერთ-დროე-ბითად 15 ათასი მანათი შემწეობა დაუნიშნავს ქართველთა მონასტრის შესაკეთებლად და სამი ათასი მანათი ყოველ წლობათ.

სასამართლოს ძროსნიკა.

(თორმანდის საქმე). 13 დეკემბერს 1881 წელს, ქ. ქუ-თაისში, სასტუმრო «გაკახისა» კრთს

საცა ჰპირდება: წიგნები თითქო უნ-და ყოველ ადგილზედ ეჩხირებოდენ თვალში ქართველ კაცს და ეუბნებო-დენ: «გვიყიდეთ, თუ უმეცრების მო-ყვარენი არა ხართო».

ღმერთმა დაგვიხსნას, რომ ეს ასე არ მოხდეს. შენ უყურე, რომ მართ-ლა ენა ამოიდგან წიგნებმა და მაც-დური ხმით დაიწყონ ხალხის მიტ-ყუება ძალიან ძნელი იქნება, თქვენ-მა მზემ. მს სწორედ ქალაქური კინ-ტოების ხელობა გამოვა. რაც გინდ ხელ-მოქერილი კაცი იყო, შესცდე-ბი და იყიდი რასმე, თუ ცოტა დარ-ბილებულ გულზედ შეგასწორო კინ-ტომ და დაიწყო თავისი საეპკროს ქება, მაგ.:

«ხრამული, ხრამული, შაქარ-ნაწოვი ხრამული»... და სხვანი. მოდი და ნუ იყიდი ამ რაღაც ხრა-მულსა, თუ ერთი-ორი შაური გიჭყა-ვის ჯიბეში ვერ, ვერ დაიმაგრებ თავ-სა...

წიგნებზედ ასეთი დღე დაგვადგება. შამისოდაც კი, ე. ი. თუ წიგნებმა ენა არ ამოიდგეს, ჩვენ ღამაზად ზედაც არ შევხვდეთ იმათ და ვიქნებით ჩვენ-თვის განცხრომაში. ღმერთმა ნუ მოგვიშალოს განცხრომა, გალაღება, უმეცრება...

ბერს სხვა სიკეთესთან, უმეცრებას ის მშვენიერი თვისებაცა სჭირს, რომ მოქმედებაში გეძლევა ფართო გზა, განუსაზღვრელი თავისუფლება. შემე-რებში არამტოე მარტო ბოზოლა ვისმეს ეცხოვრება ვაშლით, თამამად, დიდ-კაცურად; უბრალო ფუნის ქიაც კი ჰპოულობს უფუფუნებას, შეძლე-ბას, თუ ღმერთს მისთვის არ დაუ-ზოგინა ცოტაოდენი მოსაზრება,

ოთხსადაც, უნდა გავხად წინადადით გურობად ჩამოსული ქვეყნისა და ვინაჲსა ვინაჲსა და რამდენიმე საათის განმავლობაში გარდაიკვალა. საქმის გამოკვლევაში აღმოჩინა, რომ მიზეზი იმის სიკვდილისა იყო მუცლის წახდენა, რაც დაჭრადად ჩვენებურს გამოჩენილ დაჭრილობის მეურნადას, ვასტანგ თუმა-ნიძეს და ამისათვის მიეცა იგი პასუხის-გებას სისხლის სამართლის წესით.

ამ თვის პირველს იყო ამ საინტერესო საქმის გარეგან ქუთაისის ოლქის სამსჯავროში, ჩვენის აზრით, უმნიშვნელად არ იქნება გავაცნოთ ჩვენს მკითხველებს ეს საქმე და ამისათვის მოკლედ ვუამბობთ იგი.

ამ საქმის გარემოება იმ გვარად, როგორც სამსჯავროში აღმოჩნდა და როგორც მოწმეობა აჩვენებს. 1881 წელს, დეკემბრის 12-ს, გურობად ჩამოვიდა ქუთაისში და სასტუმრო «გაგაზ»-ში ჩამოსტა ქვეყნისა და ვინაჲსა ვინაჲსა და რამდენიმე საათის განმავლობაში გარდაიკვალა. საქმის გამოკვლევაში აღმოჩინა, რომ მიზეზი იმის სიკვდილისა იყო მუცლის წახდენა, რაც დაჭრადად ჩვენებურს გამოჩენილ დაჭრილობის მეურნადას, ვასტანგ თუმა-ნიძეს და ამისათვის მიეცა იგი პასუხის-გებას სისხლის სამართლის წესით.

«სუნის» აღება და სხვა ამ გვარი პრაქტიკული ღირსებანი.

ბა, შეხედეთ, რა ბიჭია თიანეთის მახრამში ბ. ლალაქიშვილი! მის რამდენიმე წელიწადია, ჩივის ხალხი იმის უსამართლობაზე, ყურს არა-ვინ გვიგდებსო. მსე ამბობენ: «უნდა ვილაღ ლალაქიშვილზედ ეკიდოს სამართლიანობის ბედიო! იმან უნდა გადააბრუნოს სამართლის დიდება უსამართლოების, ბოროტ-მოქმედების სისამაგლეზედ! და ამ გადაბრუნ-გადამობრუნებაში, უნდა ბურთივით ათამაშოს სოფლის ავლა-დიდება, სოფლის მოწარმარო! მანა შესაძლებელი იქნებოდაო, რომ განათლებულ ხალხში ლეკმა პური ეშოვნა ამისთანა უგვანს კაცსაო!» საწყალოს, მართლაც, შიმშილით სული ამოუვიდოდა ყველგან, გარდა თიანეთის უმცარ კუნტულისა, რომელიც ბოძად შესდგომია ამისთანა მესხა და მდღე-გარს.

როგორც გვარზედ ატყობთ, ამ ლალაქიშვილის წინაპარნი ყოფილან პატრიარქი მეშრომენი, დალაქობა უწევიათ სოფლისათვის. მხოლოდ მათი შთამომავლობა გამო-სდგომია სხვა-და-სხვა საქმეებს. დანარჩენებისა კი რა მოგხსენოთ, მაგრამ ეს მამასახლისი კი ძალიან მოსიყვარულე ბძანებულა თავისი წინაპრებისა და, მათი სახელის დასაცველად, შესდგომია ისეთ ხელობას, სადაც შეიძლება გლეხ-კაცს გამოუმუშავოს სისხლი უნესტროთაც. ისიც უმეებს სისხლს და ეუბნება უმცარ გლეხებს: მომართეთ ესა და ესაო (ბზე, თივა, ქერი, პური და სხვანი) შევიყენით ჩემ სიღარიბესაო, თორემ...

სის-აღაგში. ამისთანავე უბძანა, სისხლი არავისთვის დაეხსებინა და ან არავისთვის არ ეთქვა ეს ამბავი. ამის შემდეგ თურმანძემ სადღაც წავიდა. კენის კრისთვის ძალიან ცუდად შეიქმნა და, შემდეგ ბუკრის გულის-რევისა, კენისა და დიდის ტანჯვისა, განუტევა სული კენისამ, როდესაც კვდებოდა, რამდენ ჯერმე სთქვა: «იმ უკეთურმა მოძვლად და აღარც კი მოდის». თურმანძემ სიკვდილის წინ ერთსულ კიდევ შემოვიდა, ერთი-ორი სანუკეო სიტყვა უთხრა და გაბრუნდა უკან. გამომძიებლის და კეიმის მიერ განსკუთხულის ოთხის და ცხედრის გასინჯვის დროს აღმოჩნდა შემდეგი: კენისა კრაოტზე იწვა მარტო პურანგის ახრას; არავითარი ძალადობის ნიშნები არ ეტყობოდა, მხოლოდ თავით პირის-ნახსქევის გუბე იდგა და საშვი-ლანო ორგანოდამ ბუკრი სისხლი სდუნოდა; ლეებ-ჭეებ სისხლით მოსვრილი პურანგა, პურანგის ამხანაგი და მხვრები ეწყო; იატაკზე ნახევრადინ სისხლით სასკე ტაშტი იდგა. როდესაც გვამი გასწერეს და გამოიკვლიეს, აღმოჩნდა, რომ სიკვდილის მიზეზი ბუკრი სისხლის დენა და საშვილანოდგან ნაყოფის მოშორება იყო. ნაყოფი, რომელიც ისევე გვამშივე იყო, აღმოჩნდა სამისთვის და, კეიმების აზრით, ის უნდა მომკვდარიყო ან დედასთან ერთად, ან ცოტა წინ. როგორც კეიმებმა დასკვნეს, კენისა რაღაც ძლიერ ცხარე წამალი უნდა დაეღობა და სხვა რაღაც მესხიური საშუალება უნდა ესმარა მუცლის წახსუნდა. ამის გამო ნაყოფი საშვი-ლანოს განშორება, ამას რასაკვირვება,

ბლენებიც ეწევიან, და ამ სახით სცხოვრებს კაცი პატრიარქურად. მსლა კაი შემძლე კაცათაც ითვლება. სულ რის წყალობით?—უმეცრებისა, ბატონებო, უმეცრებისა, რომელიც ამისთანა ადამიანებისთვის ნამდვილი მისწრებაა! მოდი შენა და განდევნე ეს ძვირფასი განძი, უმეცრება! მერე, რაღა ემეცრებათ ამ ლალაქიშვილებს და იმის ამხანაგებს?..

ამიტომაც არის, რომ ეხლა მე ვერ დამიჭერია თავი, არ ვუძღვნი-ორიოდე თბილი, შიგ შუაგულიდამ ამოსული სიტყვა შემდეგ საყურად-ღებო მოვლენას, რომელიც ავღირ-გეინებს დაუფიქრარს 1883 წელს. მს განლაგებთ—მეორე კლასიკური გიმ-ნაზიდიამ 18 მოსწავლის დათხოვნა ამ თვეში. ხსენებულ შეგირდებს დროზედ ვერ შეეცანათ სწავლის გა-დასახალი ფული, 270 მანათი, და, მაშასადამე, სამართლიანადაც დაე-კარგნათ სწავლის გავრცელების უფ-ლება... ბა, ეს მიყვარს, აი! მე-ცნიერების ტაძარი თითონვე უნდა სცემდეს პატიეს სამეცნიერო დას-კვნებსა, თორემ უცოდინარი ხალ-ხი რას დააუასებს იმათ! მერე, თი-თონ ეს მოვლენაც რა ლაზათი-ნად შეეხამება ჩვენი დროების მო-თხოვნილებას!

ამბობენ, მომეტებული ნაწილი ქართველები არიან ამ მოსწავლე-ბშიო. მარგი და პატრიარქი. მაგრამ ის კი უფრო მიხარია, რომ ქარ-თველ აქტიორებს მეტიჩარობამ უმ-ტყუნა ამ ხელად. ბინდათუ არა, იმ შეგირდების სასარგებლოდ წარმო-

თან მოხუცილია საშინელი სისხლის დენა, გულის-რევა და შემდეგ სიკვდილიც. საშ-ვილანოში და კუარცსში ვერავითარი ცვლილება ვერა ნახეს, მხოლოდ მიე-რსაკვებით შენიშნეს შესავალში და თვით საშვილანოში ცოტა-ოდენი ნახდა-დობა და აქედამ ის დასკვნა გამოიყუ-ნეს, რომ ნაყოფი აქედამ შესანიჭურის საშუალებით უნდა მოშორებოდა სა-შვილანოსაო. ნაწლეუბში ნახეს რა-ღაც ზეთი, ქიმიურად გამოიკვლიეს, მაგრამ მასში არავითარი ნაწამდგავის ნა-წილები არ აღმოჩნდა და იმის გამო დასკვნეს, რომ ეს ზეთი თირკმელების გამოხადგენი იყო.

თურმანძემ არ აღვიარა თავის თავი დამნაშავედ ამ საქმეში და აჩვენა, რო-გორც წინასწარ გამოძიებაში, აგრეთვე სამსჯავროშიც, რომ ის ამ შემთხვევა-დინ განსკუთხულის კენისა სრულიად არ იცნობდა და არადაეს არსად არ შესუდ-როა იგი. ერთს დიდას ბაზარში გავიდა და როდესაც შინ დაბრუნდა, შეიტყო, რომ მისთან ვიღაც მანდილოსანი ყო-ფილა და თავის ადრესიც გაუშვია მს-თან. ის მაშინვე წავიდა სასტუმრო «გა-გაზ»-ში, რადგანაც ადრესი იქილამ იყო, და ნახა იქ დასწინე კრისთვისა, რომელიც შესწავლა, რომ საშინელი მუც-ლის ტკივლები მასქს, საშვილანოდ-გან სისხლი მდის, და თუ შეგიძლიან მიშეკვლე რამეო. თურმანძემ დაჭირდა შეკლას და მაშინვე წავიდა სასლში. სა-დამოზე პირამისამებრ ისევე მოვიდა სასტუმროში და სთხოვა კეიმისა გა-სინჯვის ნება; ის ჯერ არ თანხმდებოდა გასინჯვას სინჯვლისაგამო, მაგრამ ბო-ლოს დათანხმდა და როდესაც გაიხდა

გენა უნდა გავმართოთო, რომ ეგება კიდევ დროზედ მივასწროთ ფული და გავულოთ სწავლის კარგებო. ლალო-ცოს ღმერთმა დადამოუკიდებელი გა-რემოებანი, და ქართველმა აქტიო-რებმაც, მიზეზისაგამო სხვისა და სხვისა, ვეღარ მოახერხეს გაშხადებული წარმოდგენის გამართვა. ჰე, ძალიან კარგი! «რა მკითხე—მიამბეო, მიტ-ყიპე და მიადგეო»...

მინ იცის, იქნება ზოგნი ამ და-თხოვნილი გიმნაზიელებიდან, ბრა-ზებზედ მოსულიყვნენ, როცა ქვეყ-ნიერობისას გაიგებდენ რამეს, და მო-მავალში წასულიყვნენ სამეცლად, მაგალითად, შორაანის გაქირვებუ-ლი იმერლებისა, რომელნიც, ეს ათი წელიწადია... იქაური გზების კეთებით, სწუდებიან ეხლაც სიცივით, შიმშილით საჩხერის გზის კეთებაზედ... ჯერ ეხლაც თითო-ორიოლა გლეხი მეტაჭორულა-და ლაპარაკობს თავის მოძმეთა ბედზედ, მაგ., აქაური შავი ქვა ჩვენ გლეხო-ბას მართლა «შავ ქვად» გადაექცა-თა; მჭადი გვიხმება, ვეღარ გვიჭამია და ნეტავი პურის ფასი მანაც მოგე-ცენ ამოტელა მუშაობაშიო,—ჰო, თუ ეხლა ასეთ დიდ-დიდებას ლაპა-რაკობენ; მაშ რაღას იტყვიან, როცა ვინმე მცოდნე კაცი ამოუღებდა მათ ძხარში...

ლალოცოს ღმერთმა ისევე ჩვენი მადლიანი ბორი და ჯერ დრომდის უფერულა, ცხრა-წენა ბათუმი. პირ-ველში ლიანხვი მოიგიჟიანებს ხოლ-მე თავსა და სულ მტუტას აღენს

საცვალად და აიძრო მხერები, რომელნიც საშვილანო ორგანოში იქნა, უნდა გადმოესკდა სისხლი და აქედამ გადგეს-სა. თურმანძემ ძალიან შეეშინდა; მო-სამსახურეს დაუძახა, სისხლი გადააღრე-ვინა და თითონ სისხლისაგან გაუშურა. ამის შემდეგ ერთსულ კიდევ ნახა კენისა, რა-დესაც ეს უკანაჩვენელი კვდებოდა.

სამსჯავროში მოწვეული მოწმების ჩვენებებიდან აღმოჩნდა, რომ განსკუთ-ხული კენისა დასწინე კრისთვისა იყო 27 წლის, ლამაზი, მოხდენილი, მკვირ-ცხლი და ოთხის წლის დაჭრილებული ქალი. სამი შვილი ქმრისაგან ჰყოლია და ერთიც უკანონო, რომელიც ქმრის სიკვდილის შემდეგ ორის წლის უკან მისცემია. ქმრის დროსაც და შემდეგ უფრო, რასაკვირვებო, კენის კრისთვისა ვერ იყო თურმე კარგი ზნეობისა და ყოფა-ქცევისა, და ბოლოსა-და-ბოლოს უფრო თავისუფალს ცხოვრებას მისცე-მია. ზოგმა მოწმებმა აჩვენეს, რომ ის სრულიად სადი, ჯან-მთელი დედა-კაცი იყო, ზოგი კი, მათ შორის განსკუთ-ხულის მძა და ოპეკუნი თ. ვასტანგ მიქელაძე, იმის ქმრის ნათესავი თ. ნიკ. კრისთვისა და მეღანის მიქელაძის ამტ-კიცებდენ, რომ იმას დედა-კაციური, გან-საკუთრებით საშვილანოს, სატკივრები ჰქონდა, რისგამოც რამდენჯერმე თბი-ლისში და ახასთუმანში იყო მოსარჩე-ნიდ; სოფლიდამ წამოსვლის დროსაც ავად იყო და სისხლის დენას ჩიოდა.

ზოლიციმეისტრმა ავიკსკიმ და სხვა რამდენიმე მოწამე აჩვენეს, რომ თურ-მანძემ ახვართ-მოყვარე გზისა და გა-გონათ, რომ იმას ბუკრი ქალისთვის წაუხდენია მუცელი ფულის გულისთვის.

მთელ ქუჩებსა და სახლებს; მეორეში კიდევ ასეთივე ახალ-ვაზდური თვისე-ბით ამოვარდება ხოლომე სადმე ცეცხ-ლი და ნაკლებ სუსხს არ აჩვენებს ბათუმელებს. მარგია, რომ გიჟი ლი-ახვი მორიდებით ეკიდება გამგეობას, ბორის თვით-მმართველობას, და ბა-თუმის ცეცხლი პატიესა სცემს იქაურ გამგეთა, თორემ ვილას დაემდურებო-დენ ამ ორი პატარა ქალაქის მოუ-სვენარი მცხოვრებელნი!

ბათუმელები მოუთმენლად ელოდ-დენ ახალი პოლიციმეისტრის მოსე-ლას. აგერ მოსვლიათ კიდევ. მაგრამ კაცს ჯერ ფეხი არ შეუდგამს, და საყე-დური კი ეხლავ მრავალია: აქამდის ქა-ლაქს არ დასტყობია ბ. პოლიციმეისტ-რის მოსვლაო, ქუჩები ისევე განთქმულ უსუფთაობაში იმყოფებიანო...

მე, მოდი და ნუ მოგივა ჯაფრი, როცა ამისთანა უთაბოლო ლაპარა-კი გვეყურება... ამ ბორისა არ იყოს. თით-მმართველობა აქაური დამპალ კიტრად არა ღირსო, ქალაქს ყურს არ უგდებენ, აქაური ყაპებთ უფრო ფიქრობენ საზრდოს გაიაფებაზედ, ვიდ-რე ქალაქის ხმონებო. თითქოს ეს ასე არ უნდა იყოს, თითქო ხმონებ-მა უეჭველად თაუ უნდა აიტვიონ გორელებ-სთვის!! მე, სჯობია დაე-ჩუმდეთ, ენახოთ, სადამდის გასტანს უსაფუძლო სამღურავი...

ლალოცოს ღმერთმა ისევე ჩვენი მადლიანი ბორი და ჯერ დრომდის უფერულა, ცხრა-წენა ბათუმი. პირ-ველში ლიანხვი მოიგიჟიანებს ხოლ-მე თავსა და სულ მტუტას აღენს

ბრალდებულს ამტყუნებდა პროკურორის ამხანაგი ტრუფაქვი, რომელიც გამამტყუნებელს სიტყვას აფუძნებდა იმისა, რომ ბრალდებული ანგარო-მოყვარეა, ბერი სსვა ქალისთვისაც წახდენია მუცელი და ამის გამო აქ საუკეთესო არაფერია, რომ განსვენებულს დესპინე კრისთავის მუცელს წახდენასაც, რაცა გაუხდა ბედურულს სიკვდილის მიზეზად ის, ცდილობდა, ეს მით უფრო ცხადი, და დასაჯებულა, რომ კნისასთან სიკვდილის წინად თურმანისკი მეტი არაგინა უოფილა, რომ მალე, იმის წასვლის შემდეგ, ატყუდა განსვენებულს გულისრევას, საშვილოსნოს ტკივილი და ამას მალე თან მოჰყვა სიკვდილიცა. მაშასადამე, ვის უნდა ბრალდებოდეს განსვენებულს მუცელს წახდენა, თუ არ თურმანისკი.

ამისათვის ტრუფაქვი სთხოვდა სამსჯავროს თურმანისკი დამნაშავედ ეცნო და განიხილავდნენ დაქაქვა.

თურმანისკის მკვლად იყო გარდაცემული, რომელიც თავის მშენიერს და მკურ მეტყუელ სიტყვას იმ აზრით გაატარა, რომ, რადგანც კნისა კრისთავისა, როგორც მოწიგბის აჩვენეს, ვერ იყო გარბი უოფა ქაქვისა, საფიქრებელია, რომ მას არაკრთხელ წახდენის მუცელი და უკნასკნელი მუცელს წახდენაც, რამის იმსსკურნალა იგი, ან ისე იმის საქმე უნდა უოფილიყო, ან არა და, რადგანც ავად მუოფი დედა-კაცი იყო და წინადაც ბეკუქორ უნდა წახდენოდეს მუცელი, ადვილად შესაძლებელია, ესლაც თავის-თავად წახდენოდეს, როგორც ჩვეულისა.

ამისათვის სთხოვდა სამსჯავროს თავის კლიენტის სრულს გამართლებას და სასჯელიდან განთავისუფლებას.

სამსჯავრომ თურმანისკი დამნაშავედ იცნო და იტყუტვის გუბერნიაში საცხოვრებლად გაგზავნა გადაუწყვიტა.

ტელეგრაფი

(ქრდილოეთის სააგენტოსია.)

16 დეკემბერს.

პეპეობაში. «ქერნალ დე სან პეტერბურ» არღვევს უცხოეთელი გაზეთების ცნობას, ვითომც სტატ-სეკრეტარს გირსს მიეწეროს თავის შვილისათვის წერილი, რომელშიაც არწმუნებდეს რომა ერთის წლის განმავლობაში მშვიდობიანობა არას გზით არ შეიძლება დაირღვესო. ეს გაზეთი ამბობს: «შეიძლება მშვიდობიანობა ვისერვოთ და ვეცადოთ თავიდან ავიცილოთ უოველივე მიზეზები, რომელთაც მისი დარღვევა შეეძლიანთ, მაგრამ იმის თქმა კი, რომ მშვიდობიანობა ამა-და-ამ დრომდინ არ შეიერევაო, — არც ერთს სახელმწიფო გავს არ შეეძლიან».

ტაგოში. იმის გამო, რომ ერთის მეურნეობა მეტის-მეტად დაცემულია, გუბერნიის საერო კრებაში ერთ-ნამად გადასწყვიტა: იმუამდგომლონ წინაშე მმართველობისა, რათა გაიხადეს დიდვალიანი საადგილ-მამელი კრედიტი და, სასოფლო მეურნეობის დასახმარებლად, გამოიკვს განონმდებელი წესით ისეთი საშუალებანი, რომ მეშებს ადარ შეეძლოთ პირობის შეკრულობის დარღვევა.

პარიში. ვაზეთებს მოსწონთ მმართველობის განზრახვა შესახებ იმისა, რომ ჩინეთს უნდა მოეთხოვოს ფულით დასაჩუქრება, თუ დამტკიცდება, რომ ჩინეთის განწობილი ლაშქარიც რეულა ტონკინის ჯარებში საფრანგეთის წინააღმდეგ.

ზაგრაში. ხორვატიის სეიმის პრეზიდენტი კრესტიჩი და ვიცე-პრეზიდენტი ხორვატი სამსახურიდან დაეთხოვნენ.

გელბრადი. გამოცხადებულის მანიქესტი, რომელშიაც მეტე მადლობას უხდის ჯარსა ვაქ-გაცობისთვის, თავ-განწირულობისთვის და მეფისა და სამშობლოსადმი თავის მოვალეობის შესრულებისთვის.

ლონდონი. ბაბის ჩირმა «სმიტ და კომპ.» ნავროდ ეილანდში, ნიუ-იორკის ახლო, გაკოტრდა; ჰასივი ერთი მილიონი დოლარია.

16 დეკემბერს.

მოსკოში. დღეს დაიწყო მეღნიცვის შვილების საქმე. შვიდთა ბრალდებით დამალვა 307,000 მანათისა, რომელიც ბავშვების აღსაზრდელ სახლიდან იყო მოპარული. გამოცხადდა 44 მოწამე, რომელთა შორის არის დამნაშავედ ცნობილი მამა — მეღნიცვი.

ხარკოვი. ეუწმინდესმა სინოდმა ნება მისცა 1884 წელს ფილოსოფიურის ქურნალის გამოცემისა, რომელსაც ერქმევა «სარწმუნოება და გონიერება».

ორენბურში. აქაურ ქალის ბანკის რევიზიამ აღმოაჩინა, რომ ტუილად იყო გავრცელებული ხმები ბანკის არა გეთილ-საიმედო მდგომარეობაზე; ბანკის უველა საქმეები წესიერად არის დაუენებული.

მინდ. ოთხშაბათ დამეს ზეიცში (ბონიანში) მიწა იძრა; მიწის ძვრა სამს წუთს გაგძელდა; ხალხმა ღამე ცის ქვეშ გაათია.

განსხალგანი

არწრენის თეატრი.
დღეს, 18 დეკემბერს.
ბენეფისი
პ. ე. ანდრონიკოვისა
ქართული დრამატული დასის ამხანაგობისაგან წარმოდგენილი იქნება

უპანონო უვილი
დრომა 4 მოქმედბ. და 5 სურათად ანტიკალური თხზ. პ. ლ. ბენიასი.

ლიპარიისკი
ბენეფიციანიტი იმღერებს და ვაქურ ტანიამონში ითამაშებს აფხაზურსა, ბ. ზოხვეე წიკითხავს ლექსებს, შემდეგ
სოსხალი სურათები
დასაწეისი 8 საათზედ. (1—1)

სასტუარო «პარიში»
სასახლის ქუჩაზე გადავიდა, ახალი პატრონების ხელში, რომლებმაც გააუმჯობესეს სასტუმროს ნაკლებუენება უოველის მხრით. შასი № 5 70 კ.—2 მანეთი. სასტუმრომ შეიძინა საუკეთესო მხარეული თბილისში. შასი სასმელ-საქმლისა და სხედიერ გაიფებულია, ზრდილი და მარჯვე მოსამსახურეებით.
ამან. გები: აზნ. (ი. გამყრელიძე, ბ. საყვარელიძე.)
(3—1)

თბილისის მკარქილუში სათლის ზავოდის კამიბიტი.
მისის მადალ-უოვლად-უსამდვდელოესობის, საქართველოს

ექსარნოსის ნება-რთვით მოიწვიეს მომავალის წლის რანგტმს—25 რიცხვისთვის მსურველბას, მისი რით აიღონ წმინდა კოშტი სათლის გათეთრება და მისი ჩამოსხმა. გამიტეტისგან მხოლოდ მოსამზადებელია ცვილი, პატრუქი და ვარაუი.

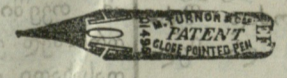
დაწვრილებით პირობებზედ მოსალაპარაკებლად 25 იანვრამდინ, უოველ დღე შეეძლიანთ მსურველნი მობძანდნ ხოლმე, თვით ეპარქიალურ წმინდა სათლის ზავოდში სინოდალური განტორის ეზოში. (3—2)

ოპარბოროს, ველიცინის დოპბოროს

ქიურკიანას
აქვს ბადის ქერაზედ (Саровая у.ა.) განსაკუთრებული სამუდამო სადგური ავად-მუოფებისათვის, რომელთაც სიჭიფისი სჭირთ, ან შარდისა და საშვილოსნო ორგანოები სტკივანთ, ან კიდევ ხირურგიული ოპერაციები ეჭირვებანთ. (14—12)

ინგლისის მადაზიაში
თიის-აოოპვანი **გავ-გასტარი**
ამაგრებს თმის და ადრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუბისა 2 მან., გავზანით 2 მანეთი და 28 კაპ.
(100—75)

ბიკლიოგრაქიული განსხალგა.
ქუნწულა, ანუ მოთხრობანი მოზრდილთა ყრმათათვის, წიგნი შირკელი, ი. გოგებაშვილის რედაქციით, გამოვიდა სტამბიდგან და ისუილება გამომცემლის გრიქურავის წიგნების მადაზიაში. ფასი ორი ანაწი; ათი კგ შემზღაარის მსუიდეულს წიგნი დაეთობა 33 კაპეიკათა.
ხომლი, ანუ რწეულთა ლექსთა კრება მოზრდილთა ყრმათათვის, შედგენილი ავობ გოგებაშვილის მიერ, ისუილება იქვე; ფასი ექვსი შუბრი; ათი კგ შემზღაარის მსუიდეულს წიგნი დაეთობა ხუთ შურათა.
ქარბა სქართველონი, გამოცემა მეორე, შედგენილი მისგანვე, ისუილება იქვე; — ფასი სამი ანაწი; ათი კგ შემზღაარი მსუიდეულს კარტი დაეთობა ათ შურათა. — (10—1)

საგლობუსო **კალმები**
რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ, უსუფთაო ქალაღდი. ერთად-ერთი სააგენტო — ინგლისის მადაზია. იქვე აუარებული სხვა-და-სხვა გარის კალმები, უოველის, სელისათვის — 25%, ათად; ვინემ სხვაგან. იქვე: მელანი, ქალაღდი, კანკურტები, რვეულები, ლაქი, კარანდაში, პენალი, კალმები, ბუმაყნიკები, შორს-სიგარები, ალბომები, რამები, მაკრატლები, სამართებლები, სახთელი, სალესი, ცარაშვები ჭურჭლების საწმელად (ბორაგვი), თეთრუფისათვის, ჰატარა ხალკი ატავისათვის კლიანკები, ტახტები, სვარძლები, სარკები, სვარცისლები, ბესმენნი, ზარები, ბინოკლები რუფეტები, ვატრპასები, შისის-საათები, კომპასები, ტრემომეტრები, მეწკები, ნემსები, მაგნატები, სვისტოკაი, პომოჩი, ქამრები, სარტულები. საუფურო, პრობები, სპრობები, კრანები, ჭიფტრები, შხოტკერი თავის. ტანისამოსის, ცხენის და ჰატენტანი მავინტოშები, კრავები, საქქიო ქალაღდი კატერ-გლოზეტისათვის და სხვ. და სხვ.
პატაშქი — 20 კ. (100—7)